

การพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากร
วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตำบลภูเขาทอง

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

DEVELOPING CREATIVE AREAS TO LEAD TO LEARNING ABOUT
CULTURAL RESOURCE MANAGEMENT AND SUSTAINABLE
TOURISM IN PHU KHAO THONG SUB-DISTRICT
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

¹กอปรलग อภัยภักดี และ ²สิริปภา ภาคอัถธ์

¹Korplarp apaipakdi and ²Siriprapa pakaut

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹siriprapap@oic.or.th

Received: May 17, 2023; **Revised:** June 28, 2024; **Accepted:** August 29, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ "1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตำบลภูเขาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2. เพื่อพัฒนากระบวนการพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตำบลภูเขาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตำบลภูเขาทอง จังหวัด

¹ อาจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

² อาจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระนครศรีอยุธยาพบว่า การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมไทย เป็นการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันเชิงพาณิชย์สามารถสร้างคุณค่าทางสังคมและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นการสร้างค่านิยมให้กับผู้คนที่มาท่องเที่ยวเกิดความภาคภูมิใจ จิตสำนึกที่ตื่นทางศิลปะและวัฒนธรรม สืบสานประเพณีที่ท้องถิ่นในชุมชนที่เคยร่วมสืบสานกิจกรรมประเพณีสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวิถีวัฒนธรรมที่ถูกต้อง มาตรการในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ มาตรการการสนับสนุนศักยภาพชุมชนสนับสนุนการพัฒนาทักษะ การฝึกอบรมในการประกอบอาชีพ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมคนในชุมชนให้เกิดการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนารูปแบบวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือส่งเสริมสนับสนุนศาสนทายาทสืบสานและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้หน่วยงานภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องและภาคเอกชน ตลอดจนประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมได้ร่วมสืบสานรักษาต่อยอด วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา บทบาทการเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการให้ครอบคลุมทุกคนภายในชุมชน การก่อตั้งเครือข่ายชุมชน มีความพยายามในการสร้างกลุ่มให้เกิดขึ้นภายในชุมชน

คำสำคัญ : การพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์, การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม, การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

Abstract

Research study “Development of creative areas leading to learning about cultural resource management and sustainable tourism of Phu Khao Thong Sub-district. Phra Nakhon Si Ayutthaya Province” with the objective To present creative area development guidelines to lead to learning about cultural resource management and sustainable tourism of Phu Khao Thong Sub-district. Phra Nakhon Si Ayutthaya province found that further development of Thai cultural products It is to strengthen the economy, increase commercial competitiveness, can create social value and increase economic value. public relations is published It creates values for people who come to travel to be proud. good consciousness in arts and culture Continuing local traditions in communities that have participated in carrying on traditional activities for a long time to achieve an understanding of the correct cultural way Measures to develop creative areas to lead to learning about cultural resource management and sustainable tourism are

measures to support community potential, support skill development. Occupational Training to support tourism for people in the local community Encourage people in the community to form a career group. Enhance the knowledge of cultural development and sustainable tourism. is to promote and support religious heirs to continue and propagate Buddhism to relevant government agencies and the private sector As well as people participating in the activities, participating in the continuation of the cultural traditions that are unique to Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The role of strengthening networks, developing creative spaces, managing cultural resources and inclusiveness within the community. establishing a community network Efforts were made to create groups within the community.

Keywords: creative space development, cultural resource management, sustainable Tourism

บทนำ

ตำบลภูเขาทอง แต่เดิมเรียกทุ่งภูเขาทอง ปัจจุบันตั้งอยู่บริเวณตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทุ่งภูเขาทองเป็นแหล่งโบราณคดีและแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งในสมัยอยุธยา สภาพปัจจุบันเป็นทุ่งนาและเลี้ยงสัตว์ "ทุ่งภูเขาทอง" คือพื้นที่นอกกำแพงเมืองพระนครศรีอยุธยา ทางด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือวัดภูเขาทอง ซึ่งมีเจดีย์ประธานขนาดใหญ่ตั้งโดดเด่นอยู่กลางพื้นที่ คงจะเป็นที่มาของชื่อทุ่งแห่งนี้ ค่ายมหานาคคือแนวคูน้ำและคันดินล้อมรอบภูเขาทอง ซึ่งพระราชพงศาวดารกล่าวว่า ขุดขึ้นในรัชกาลสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ยังปรากฏร่องรอยคูน้ำชัดเจน ส่วนคันดินนั้นยังมีสภาพอยู่บ้าง ทางด้านทิศเหนือวัดภูเขาทอง ตำบลภูเขาทอง อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชาชนส่วนใหญ่พูดภาษากลาง นับถือศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธประกอบไปด้วย 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านช่องลม บ้านภูเขาทอง บ้านหัวพรวน และบ้านหาดทรายงาน (นโยบายและแผน สำนักงานปลัด, แผนพัฒนาท้องถิ่น, 2561-2565) ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลภูเขาทองประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 60 ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ร้อยละ 30 ทำนาร้อยละ 6 และทำสวนร้อยละ 2 เลี้ยงแพะ/เลี้ยงไก่/เลี้ยงโค ร้อยละ 1 ของจำนวนครัวเรือนทั้งตำบล การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพแบ่งออกเป็น กลุ่มสานปลาตะเพียน กลุ่มแกะสลัก กลุ่มทำขนมทองม้วน กลุ่มนวดแผนไทย กลุ่มเกษตรกรรม กลุ่มเป็ดยวน กลุ่มออมทรัพย์ และกลุ่มพัฒนาungskองคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2558 เห็นชอบให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำ

ยุทธศาสตร์ชาติมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน และให้เสนอร่างยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ต่อที่ประชุมคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ หนึ่งในยุทธศาสตร์แห่งชาติ ก็คือ ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเร่งอนุรักษ์ฟื้นฟูและสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนามุ่งสู่การเป็นสังคมสีเขียว กรอบแนวทางที่ต้องให้ความสำคัญ อาทิ การจัดระบบอนุรักษ์ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 3 ใน 6 ภารกิจหลักในการพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ก็คือ จัดให้มีการส่งเสริมบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดให้มีการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น และจัดให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ความยั่งยืน จุดมุ่งหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อการมีโครงสร้างพื้นฐาน การคมนาคมสะดวก ระบบสาธารณสุขปึกแผ่นทั่วถึง ประชาชนมีอาชีพและมีรายได้เพียงพอมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการพัฒนาชุมชนและสังคม มีความเข้มแข็งและสงบเรียบร้อย มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้รับการอนุรักษ์และเผยแพร่ให้มากขึ้น จากการบริหารของรัฐบาลที่มีแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศแบบคู่ขนาน คือ การพัฒนาเศรษฐกิจมหภาคและเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในเรื่องสร้างความสามารถในการแข่งขันที่มุ่งเน้นการพัฒนาและบริการให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมถึงด้านการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และสร้างโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐ ซึ่งเน้นการสร้างโอกาส อาชีพและการมีรายได้ที่มั่นคง โดยการกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง ด้วยการใช้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าและคุณค่าผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชน (ประไพ กรายแก้ว และคณะ, 2564) การวิจัยเรื่องการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตำบลภูเขาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำหลักสัปปายะ ๗ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตำบลภูเขาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อไป

จากบทเรียนของการพัฒนาประเทศ มีโครงการที่พัฒนาหลายโครงการเป็นโครงการที่ดีแต่ไม่สามารถทำได้เนื่องจากมองที่โครงการเป็นตัวตั้งไม่ได้มองที่ประชาชน ดังนั้น การให้บทบาทและความสำคัญของประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาที่ยั่งยืน ในส่วนขององค์กรประชาชน และองค์กรพัฒนาเอกชน เห็นว่าหากจะให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยั่งยืนต้องมองที่ชุมชนเป็นศูนย์กลาง จึงเกิดแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวโดยชุมชนขึ้น การท่องเที่ยวโดยชุมชน คือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม

กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนา โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเงื่อนไขและสร้างโอกาสให้องค์กรชุมชนเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนทิศทางการพัฒนาชุมชนของตนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่มีแนวโน้มว่าการท่องเที่ยวจะรุกคืบเข้าไปถึงหรือต้องการเปิดเผยชุมชนของตนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ให้มีการสร้างให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการทรัพยากรและกระจายอำนาจการตัดสินใจโดยเน้นความสำคัญของการจัดการธรรมชาติแวดล้อมและใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน ในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา การท่องเที่ยวที่ให้ชุมชนเป็นฐานการบริหารจัดการ "การท่องเที่ยวโดยชุมชน" เป็นที่รู้จักและใช้กันอย่างแพร่หลายในหลายๆ ความหมาย ความเข้าใจและประสบการณ์ ซึ่งการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นส่วนหนึ่งที่จะนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ เป็นเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การจัดการด้านโฮมสเตย์ ที่ต้องมี "ชุมชน" เป็นส่วนประกอบสำคัญ การท่องเที่ยวกลายเป็น "เครื่องมือ" ที่รัฐบาลให้ความสำคัญเนื่องจากมีความสำคัญต่อการสร้างรายได้ เพื่อพัฒนาประเทศอย่างมากและยังเป็นรายได้ที่เป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ และมีการกระจายไปในหลายภาคอย่างค่อนข้างชัดเจน เช่นการเดินทาง ที่พัก การซื้อของที่ระลึก ภัตตาคาร ร้านค้าต่างๆ จึงมีการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ขยายมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของร้านอาหาร และแหล่งบริการอื่นๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ และการขยายตัวไปในแทบทุกภูมิภาคของไทย ก่อให้เกิดการตื่นตัวเพราะมองว่าเป็นเรื่องง่ายที่จะมีรายได้เพิ่มจากการท่องเที่ยว ที่เป็นผู้มาซื้อสินค้าถึงที่ไม่ว่าจะได้กี่ก็ตาม แต่จากการที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีจำกัดไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ซึ่งผู้ดูแลหรือเป็นเสมือนเจ้าของก็คือประชาชนที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ ว่าจะมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้อย่างไร เพราะทรัพยากรทุกอย่างต้องมีข้อจำกัดในการใช้ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามที่ คือการใช้อย่างยั่งยืน และเป็นไปได้หรือไม่ที่จะดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และควรทำอย่างไรเมื่อชุมชนกลายเป็นสินค้าหรือเครื่องมือที่เป็นทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำในขณะเดียวกันเป็นสิ่งที่ทำลายและละเอียดอ่อนอย่างยิ่งเสมือนกับการที่ต้องคำนึงถึงความรู้สึกที่จะตามมา

การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน คือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาชุมชนสังคมและประเทศชาติ คือ การนำหลักธรรมมาประพฤติปฏิบัติที่สามารถจะพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะตามที่สังคมต้องการที่จะต้องแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยรวม ปัจจุบันการท่องเที่ยวในประเทศไทยจะซบเซาลง เนื่องจากเจตพิชเศรษฐกิจ ซึ่งผลกระทบมาจากปัจจัย

หลายๆด้าน โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด19 ส่งผลกระทบไปทั่วโลก และประเทศไทยถือว่า มีมาตรการหลายด้านในการหยุดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด19 เช่นการออก พระราชกำหนดฉุกเฉิน ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในชุมชนสังคมและประเทศชาติ และนอกจากนั้นทำให้ ผลผลิตในด้านต่าง ๆ ไม่มีความสอดคล้องกับความต้องการบริบทของสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งผลผลิตทางคุณลักษณะของผู้ที่สำเร็จหลักสูตรการเป็นผู้นำชุมชนในองค์กร ต่างๆ รวมไปถึงผู้นำระดับชาติในทางปกครองทุกระดับ โดยผ่านการปกครองในระบบเป็นหลัก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบันในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตำบลภูเขาทอง จังหวัด พระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อพัฒนากระบวนการพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากร วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตำบลภูเขาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการ ทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตำบลภูเขาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ใช้วิธีการเทคนิคการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และเทคนิคการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) แล้วการบูรณาการข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในพื้นที่ การศึกษาเพื่อตอบ วัตถุประสงค์ในการวิจัย ซึ่งได้กำหนดไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) โดยผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสมาชิกชุมชนในพื้นที่เป้าหมาย จำนวน 18 รูป หรือคน ในตำบลภูเขาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามเขตปกครองของจังหวัด พระนครศรีอยุธยาตามการแบ่งเขตการปกครองท้องที่ของกระทรวงมหาดไทย

2) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 รูปหรือคน ประกอบด้วย ตัวแทนภาครัฐ ภาคประชาสังคม นักวิชาการท้องถิ่นและปราชญ์ ท้องถิ่นในการสนทนากลุ่มเฉพาะ เพื่อการพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการ ทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตำบลภูเขาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดย

นำหลักอปริหานิยธรรมเข้ามาส่งเสริมและกำกับดูแลในด้านนโยบาย จากรูปแบบการพัฒนาที่สังเคราะห์ขึ้นจากผลการวิจัย เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์หาลักษณะร่วม และข้อสรุปร่วม

3) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยใช้เทคนิคการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะ และในการนำเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตำบลภูเขาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากตัวแทนที่อยู่ในท้องถิ่น ตัวแทนท้องถิ่น นักวิชาการท้องถิ่นและปราชญ์ท้องถิ่น โดยการใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling) รวมทั้งสิ้นจำนวน 25 รูป/คน ซึ่งเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการรับฟังการให้ข้อมูลจากวิทยากรที่ทางทีมวิจัยได้ติดต่อมาบรรยาย โดยกิจกรรมดังกล่าวให้ประชาชนจำนวน 40 คน ได้จัดแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 10 คน จำนวน 4 กลุ่ม ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกันหลังจากได้รับฟังการบรรยายจากวิทยากรที่ทางทีมวิจัยได้เชิญมาซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนจากนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว และนักพัฒนาชุมชน โดยให้ผู้เข้าร่วมรับฟังได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การรับรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ รูปแบบการพัฒนาที่เป็นปัจจัยการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์ บทบาทการสร้างเครือข่ายชุมชนในตำบลภูเขาทองและพื้นที่ใกล้เคียง การพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน กับหน่วยงานภายนอกและประชาชน และปัญหาอุปสรรคข้อเสนอนแนะ

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาทั่วไปด้านองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีต่อชุมชนและปัญหาการตื่นตัวทางด้านการพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยว คือ ปัญหาจากการขาดการพัฒนาวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ การรู้จักสามัคคี การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริงยังน้อย ยังขาดการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถจัดกลุ่มมีเวทีเสวนาสำหรับประชาชนสนับสนุนด้วยงบประมาณในด้านการพัฒนาทางวัฒนธรรม ปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชน คือ ความขัดแย้งทางด้านโครงสร้างที่ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ตั้งแต่ระดับผู้บังคับบัญชาลงมาสู่ระดับผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งผลให้ประชาชนไม่มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่นโดยรวม

2. พัฒนาระบบการฟื้นฟูที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากร วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ มีการดำเนินการจัดการทรัพยากรพัฒนาวัฒนธรรมชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวตามระยะเวลาเหมาะสมได้ตามวัตถุประสงค์ที่ปรารถนา ผู้นำมีการเปิดใจ ใจกว้างเป็นบุคคลที่พร้อมรับมือได้ทุกสถานการณ์ มีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม มีการจัดการทรัพยากรและดำเนินการอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนาการท่องเที่ยว กล่าว คือ มีการบูรณาการนำเอาองค์ความรู้ทางขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นอันเป็นจุด แข็งของสังคมในตำบลภูเขาทอง ต่อการผลักดันให้ประชาชนมีความสนใจที่อยากเห็นการพัฒนา ท้องถิ่นของตนเอง เพิ่มบทบาทของสถาบันทางการศึกษาซึ่งอยู่กับหลักสูตรการเรียนรู้ที่ผนวกกับ หลักสูตรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการออกเสียงประชามติ ส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้จาก สื่อวิทยุเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรและดำเนินการอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นและ พัฒนาการท่องเที่ยว เสริมสร้างเครือข่ายและสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายในการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3. เสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากร วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ ส่งเสริมรูปแบบให้มีการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรม ไทย เป็นการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันเชิงพาณิชย์สามารถสร้าง คุณค่าทางสังคมและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นการสร้างค่านิยม ให้กับผู้คนที่มาท่องเที่ยวเกิดความภาคภูมิใจ จิตสำนึกที่ดีงามทางศิลปะและวัฒนธรรม สืบสาน ประเพณีของท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมในชุมชนที่เคยร่วมสืบสานกิจกรรมประเพณีสืบทอดกันมาอย่าง ยาวนาน โดยการนำจากหน่วยงานราชการผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวิถีวัฒนธรรมที่ ถูกต้อง มีมาตรการการสนับสนุนศักยภาพชุมชนสนับสนุนการพัฒนาทักษะ การฝึกอบรมในการ ประกอบอาชีพ เพื่อรองรับการท่องเที่ยวให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากร วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตำบลภูเขาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”

1. อภิปรายผลสภาพปัญหาปัจจุบันในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตำบลภูเขาทอง จังหวัด พระนครศรีอยุธยา องค์การที่ควรมีบทบาทในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร การท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนวัฒนธรรมของประชาชน ฝ่ายปกครององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จับมือร่วม แรงร่วมใจในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนเพื่อจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนโดยแท้จริง การส่งเสริมไม่ให้มีการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้ง การลดรอบและการละเมิดสิทธิของประชาชน โดยเฉพาะผู้นำชาวบ้านหรือผู้นำท้องถิ่น ตลอดจนคณะกรรมการหมู่บ้าน อาสาสมัคร หรือชุด อปพร. ลักษณะการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนที่ดี ให้ประชาชนมีอำนาจการตัดสินใจทางการเมืองบ้างเป็นครั้งคราว ยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเปิดกว้าง

การวิพากษ์วิจารณ์ในการจัดโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ การมีส่วนร่วมช่วยรณรงค์ให้ประชาชนมีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่การท่องเที่ยวได้จัดให้มีขึ้นถูกต้องตามหลักจารีตประเพณีและวัฒนธรรมในชุมชนนั้นๆ การติดตามและการรับฟังคำปราศรัยของผู้นำในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดสุวัฒนพุทธคุณ “การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอเนินมะปราง จังหวัด พิษณุโลก” ผลการวิจัยพบว่า 1. เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า อำเภอ เนินมะปราง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ และมีแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ตลอดเส้นทางท่องเที่ยวในอำเภอเนินมะปรางมีสิ่งที่น่าสนใจและมีความสำคัญเหมาะสมที่จะเป็นสถานที่เรียนรู้ในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ต้นไม้ ภูเขาหินปูน ที่สวยงาม และทุ่งนาที่เขียวขจีสวยงามมาก เป็นสิ่งดึงดูดทางนักท่องเที่ยว มีทัศนียภาพของภูมิทัศน์ ธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้นมีการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย 2. การพัฒนาเส้นทางแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอเนินมะปราง จังหวัด พิษณุโลก พบว่า ต้องพัฒนาทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ด้านการตลาดการประชาสัมพันธ์ ด้านการสรรหา บุคลากร การสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนยังคงต้องการช่วยเหลือสนับสนุนเพื่อจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากหน่วยงานภายนอกพื้นที่ มีการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน มุ่งส่งเสริมให้พัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพไม่ใช่พยายามเพิ่มปริมาณของนักท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว 3. การส่งเสริมแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวมากขึ้น สนับสนุนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว ให้คนส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านการวางแผนจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน ด้านการดูแลรักษาทรัพยากร ด้านการรักษา วัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และการจัดตั้งองค์กรเพื่อการอนุรักษ์ของชุมชน สรรหา บุคลากรที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการ

ท่องเที่ยว เพื่อนำมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหาร จัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พัฒนาศักยภาพ ด้านการบริหารจัดแหล่งท่องเที่ยวให้แก่คนในชุมชน อย่างเป็นระบบพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และ ด้านการการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามเกณฑ์ มาตรฐานให้ท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย (พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิคุณ,2561)

2. พัฒนาระบบการฟื้นฟูที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากร วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เสริมสร้างเครือข่ายและสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายใน การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ เป็นกิจกรรมที่เผยแพร่ทั่วไปและเป็นการทำหน้าที่ทั้งหลาย ของระบบการเมืองมีกระบวนการที่เสริมสร้างให้ประชาชนมีความเข้าใจและรู้ถึงสังคมชุมชน เกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในระบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีวัฒนธรรมเดียวกันมีการสร้าง โครงข่ายผลประโยชน์ที่เป็นกิจกรรมของชุมชนในหมู่บ้าน ผ่านการสื่อสารของผู้นำท้องถิ่นที่ควรจะเป็น คือมีลักษณะเป็นระบบของการแพร่ข่าวสารจากสื่อต่างๆ เป็นปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทนผ่าน ช่องทางการสื่อสารทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อันดีงาม ประชาชน คือการใช้วาท วิทยา การโฆษณาชวนเชื่อผสมผสานในการสื่อสารเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเสริมสร้างเครือข่าย และสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการอบรมส่งเสริม ความรู้ในเรื่องการพัฒนาหมู่บ้านให้ส่วนราชการเป็นเจ้าหน้าที่หลักในการส่งเสริมการพัฒนา เสริมสร้างเครือข่ายและสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ สามารถพูดคุยพบปะแลกเปลี่ยนทัศนคติได้ เสริมสร้างเครือข่ายและสร้างความร่วมมือระหว่าง เครือข่ายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านช่องทางการ สื่อสารของผู้นำชุมชนกับประชาชน ความแตกต่างในทางวัฒนธรรม แลกเปลี่ยนแนวคิดใหม่ๆ นำมาซึ่งการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมผ่านการสนทนากับคนใน ครอบครัว การเสริมสร้างเครือข่ายและสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายในการจัดการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม การกระตุ้นผ่านองค์กรพระพุทธศาสนาเป็นการนำเอาจุดแข็งทางสังคมไทยมาสร้าง เป็นระบบการกระตุ้นไปสู่ประชาชน การกระตุ้นด้วยการส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามของสังคมไทย ภายใต้พื้นฐานการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นเสรีภาพ ความเสมอ ภาคอย่างถูกต้องและเชื่อถือได้ การปลูกฝังเด็กเยาวชนและศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในสังกัดขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐที่มีความเกี่ยวข้องในการเสริมสร้างเครือข่ายการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การนำเอาองค์กรภายนอก และสถาบันที่มีความน่าเชื่อถือมาเป็นกรอบทาง ความคิดเพื่อสร้างความมั่นคงแห่งจิตใจให้ระลึถึงสิ่งดีงามที่เกิดจากความต้องการของประชาชน นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อการพัฒนาปัจจัยการผลิตให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทาง สังคมโดยขั้นพื้นฐาน การกระตุ้นเพื่อการพัฒนาจริยธรรมด้านกายสุจริตอยู่ที่การสร้างระบบ การศึกษาที่มีคุณภาพซึ่งมุ่งเน้นไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่ดีไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์

ให้กับเยาวชนและประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดุลย์ หลานวงศ์, และคณะ, “อุปถัมภ์อีสาน : การจัดการของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม” ผลจากการศึกษาพบว่า แหล่งวัฒนธรรมในพื้นที่อีสานตอนกลางโดยเฉพาะแหล่งวัฒนธรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับ พระพุทธศาสนาประเภทอุปถัมภ์ที่มีอายุก่อนพุทธศักราช 2500 ปี ถือว่าได้รับอิทธิพลจากพุทธ ศาสนาแบบล้านช้างที่มีการผสมผสานกับคติความเชื่อแบบชาวบ้าน สำหรับเส้นทางและแหล่งพุทธ ศิลป์ในพื้นที่อีสานตอนกลางมีลักษณะที่เป็นภูมิศาสตร์เชิงนิเวศวิทยา ศาสนา ซึ่งจัดเป็น ภูมิทัศน์ วัฒนธรรมที่เชื่อมโยงถึงกันอย่างชัดเจน และแหล่งท่องเที่ยวด้านพุทธศิลป์ในพื้นที่อีสานตอนกลางที่ เกี่ยวกับลัทธิ ถือว่าทั้ง 12 แห่ง มีความโดดเด่นที่ไม่ต่างกันมากนัก แต่ลัทธิบางแห่งอาจจะมีความโดดเด่นในด้านภาพจิตรกรรมที่มีความชัดเจนและมีความหลากหลาย แต่ทั้งหมดสามารถกล่าวได้ว่าเรื่องเล่าที่เกี่ยวข้องกับพุทธศิลป์ประเภทอุปถัมภ์ในพื้นที่อีสานตอนกลางนั้น มีความเกี่ยวข้องกับพุทธ ประวัติศาสตร์หรือพระเจ้าลัทธิชาตคติชาตคติภายนอกนิบาต ไตรภูมิ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี จิตรกรรมฝาผนังที่ไม่ เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาโดยตรงคือเรื่องพระลักพระลาม และรวมถึง จิตรกรรมฝาผนังที่เป็นวิถี ชีวิตวัฒนธรรมของชุมชน สำหรับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางด้านพุทธศิลป์ของวัดในภาค อีสานสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่มีการจัดการแบบมีส่วนร่วมผ่านศูนย์การเรียนรู้ ภูมิปัญญา 2) กลุ่มที่มีการจัดการร่วมกันองค์กรภายนอกและภายในชุมชน และ 3) กลุ่มที่ยังขาดการ จัดการอย่างเป็นรูปธรรม ส่วนผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อพุทธศิลป์ในภาคอีสานงานวิจัยนี้ได้นำเสนอ ผลกระทบ 2 ด้าน คือ ผลกระทบด้านการท่องเที่ยวและผลกระทบด้านวัฒนธรรม ผลกระทบด้าน การท่องเที่ยว เป็นผลกระทบที่ชุมชนรวมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกชุมชนต้องการให้เกิดขึ้น ได้แก่ ผลกระทบเชิงการท่องเที่ยวประเภทเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชนหรือนักเรียน การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาของนิสิต นักศึกษาหรือนักวิชาการเป็นหลัก ซึ่งถือว่าชุมชนอาจจะไม่มี ส่วนได้เออะไรมากนักจากการท่องเที่ยวดังกล่าว เป็นเพียงแต่ผู้ให้บริการเท่านั้น ส่วนผลกระทบด้าน วัฒนธรรม มีทั้งด้านบวกและด้านที่จะต้องพัฒนา ด้านบวกนั้น จะเห็นได้จากชุมชนบางแห่งได้ผนวก รวมการจัด ประเพณีวัฒนธรรม เช่น สงกรานต์ และงานบุญต่าง ๆ เป็นต้น โดยใช้พื้นที่ลัทธิเพื่อ นำเสนออัตลักษณ์ในด้านการท่องเที่ยว ส่วนผลกระทบด้านที่จะต้องพัฒนานั้น เป็นผลที่เกิดขึ้นในเชิงวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรมที่นักท่องเที่ยวหรือแม้แต่ชุมชนที่อาจขาดองค์ความรู้ที่เหมาะสมในการเที่ยวชมอาจเป็นสาเหตุทำให้จิตรกรรมเหล่านั้น (อุดุลย์ หลานวงศ์ และคณะ, 2561)

3. การเสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน บทบาทการเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว คือ เสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนา

พื้นที่เชิงสร้างสรรค์การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวครอบคลุมทุกคนภายในชุมชน การก่อตั้งเครือข่ายชุมชน มีความพยายามในการสร้างกลุ่มให้เกิดขึ้นภายในชุมชน ดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายออกไปเช่น กลุ่มราชภัฏรักป่าและกลุ่มเยาวชนเป็นต้นมีการประชาสัมพันธ์การพัฒนาบทบาทการเสริมสร้างเครือข่ายพื้นที่เชิงสร้างสรรค์การประชุมที่เน้นความสุจริตในหน่วยงานเป็นสิ่งสำคัญ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมการประชุมเครือข่ายสภาวัฒนธรรมจังหวัด ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การนำเสนอผลงานภายในชุมชนอย่างโปร่งใส มีการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐาน ระดับท้องถิ่น มีบทบาทการเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว โดยการสร้างจิตสำนึกในการมีอยู่ของเครือข่าย การแสวงหาสมาชิกของเครือข่ายเป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของการศึกษากระบวนการสร้างเครือข่าย การบูรณาการเชื่อมโยงระหว่างวัด ศาสนสถาน ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ เพื่อเป็นเครือข่ายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในมิติศาสนาอย่างยั่งยืน การสร้างเสริมกำลังและอำนาจทางการต่อรองแก่ชุมชนผ่านกลวิธีการเคลื่อนไหวทางสังคมในรูปแบบต่างๆ การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรชุมชนและการจัดการความรู้ภายในชุมชน ระบบเครือข่ายและการมีวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรมของชาวบ้านได้เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ชาวบ้านมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน บทบาทการเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว มีการวางแผนการพัฒนาด้านวัฒนธรรมตามนโยบายชุมชนภายในหน่วยงานที่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติได้จริง มีความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนโดยการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐอย่างจริงจัง ติดตามความเคลื่อนไหวของเครือข่ายชุมชน ผ่านการเข้าไปเยี่ยมเยียน ชุมชน การติดตามในสื่อออนไลน์ต่างๆ มีการสร้างจิตสำนึกในการมีอยู่ของเครือข่ายเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอีกสร้างแรงจูงใจให้ชาวบ้านหันหน้าเข้ามาร่วมในกิจกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ พระอุดมปิฎก, และคณะ, ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบะและศักยภาพภูมิสารสนเทศศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยวใน จังหวัดอุตรดิตถ์” มีวัตถุประสงค์ ผลการศึกษาวิจัย ดังนี้ 1. การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พบว่า ภาครัฐควรเร่งพัฒนาส่งเสริมงานด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน และเป็นรูปธรรมมากกว่าเดิม โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ให้กับวัด ชุมชน และท้องถิ่นผู้รับผิดชอบ เพื่อที่จะสามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดอุตรดิตถ์ในทุกทิศทาง เป็นแหล่งท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนและทุกฝ่ายจะได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว ตรงนี้ต่อไปอย่างเท่าเทียมกัน และ ศักยภาพด้านการอนุรักษ์ การรักษาสีแกวล้อมและวัฒนธรรมที่จะสามารถพัฒนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ใส่ใจและส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติ เพื่อให้องค์ความอุดมสมบูรณ์ทางวัฒนธรรมให้ยั่งยืนเอาไว้ดังดูความสนใจของนักท่องเที่ยว แต่ทางผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่สนใจและต้องการให้มีการจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติม เพื่อเพิ่มศักยภาพให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2. การพัฒนาระบบภูมิ

สารสนเทศศาสตร์เพื่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ มีการนำมาใช้ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างมาก การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงเป็นการ พัฒนาระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) และ Application ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในวิวิพุทธของจังหวัดอุดรดิตถ์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นการบูรณาการที่ยั่งยืน ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหลายกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกันกับการท่องเที่ยว ได้แก่ วัด กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว อาหาร ที่พักแรมประชาชนในพื้นที่ และที่สำคัญที่สุดคือ นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เข้ามาสัมผัสวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่มีมากถึง 3 วัฒนธรรม คือ วัฒนธรรมล้านนา วัฒนธรรมล้านช้าง และวัฒนธรรมสุโขทัย ระบบภูมิศาสตร์สารสนเทศจึงมีส่วนช่วยในการคำนวณระยะทางในการเดินทาง และพิกัดสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแต่ละแห่ง ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถคำนวณระยะเวลาในการเดินทางได้ และช่วยในการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวควบคู่กันไป สามารถพัฒนาก่อให้เกิดความยั่งยืนได้ (พระอุดมปิฎก, และคณะ, 2561)

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของตำบลภูเขาทอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”

1. สภาพปัญหาปัจจุบันในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สภาพปัญหาทั่วไปด้านองค์ความรู้ของเจ้าหน้าที่รัฐที่มีต่อชุมชนและปัญหาการตื่นตัวทางด้านการพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยว คือ เนื่องจากสภาพพื้นที่การพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการลงพื้นที่เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมตามนโยบายนั้นค่อนข้างที่จะกระทำได้ยาก สืบเนื่องจากกำลังคนที่ไม่มีความชำนาญการเฉพาะด้านบางพื้นที่ต้องส่งกำลังของเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญการเฉพาะด้านไปช่วย จึงทำให้การพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่นั้นค่อนข้างที่จะกระทำได้ยาก ปัญหาขาดความรู้และไม่ทำหน้าที่ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คือ ปัญหาจากการขาดการพัฒนาวัฒนธรรมอย่างสร้างสรรค์ การรู้จักสามัคคี บางครั้งการถ้อยที่ถ้อยอาศัยซึ่งกันและกันยังห่างเหิน การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริงยังน้อย ยังขาดการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถจัดกลุ่มมีเวทีเสวนาสำหรับประชาชนสนับสนุนด้วยงบประมาณในด้านการพัฒนาทางวัฒนธรรม ประเพณี ประชาชนและข้าราชการประจำตลอดจนข้าราชการเมืองรวมไปถึงผู้นำชุมชนต่างๆ ยังขาดความร่วมมือกันอย่างชัดเจนในหลายๆด้านจึงส่งผลให้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมหรือการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของประชาชนโดยทั่วไปยังไม่มีควมตื่นตัวทางวัฒนธรรมของสังคมไม่มากเท่าที่ควร ปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชน คือ ความขัดแย้งทางด้านโครงสร้างที่ไม่ได้รับการแก้ไข

อย่างจริงจัง ตั้งแต่ระดับผู้บังคับบัญชาลงมาสู่ระดับผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งผลให้ประชาชนไม่มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับท้องถิ่นรวมจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องพัฒนาการส่งเสริมกิจกรรมทางด้านพุทธศาสนา การยึดติดกับรูปแบบของประชาธิปไตยระบบอุปถัมภ์ การแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย การบริหารราชการแผ่นดินแบบรัฐรวมศูนย์ การคอร์รัปชัน พรรคการเมืองไทยที่ขาดความเป็นสถาบันทางการเมืองอย่างแท้จริง ปัญหาทั่วไปด้านทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การปฏิบัติงานที่มีความเคยชินในระบบราชการ จึงทำให้นโยบายนำมาปฏิบัติต่อประชาชนไม่เข้าถึงได้อย่างที่ควร ส่งผลให้การรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนอาจเป็นไปได้ในทางปฏิเสธไม่อยากจะรับรู้เกี่ยวกับการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ การยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นๆ เสมอแม้ว่าจะแตกต่างจากตนเอง การเข้าร่วมรับฟังแต่ละครั้งส่วนมากจะไปในลักษณะที่ได้รับผลตอบแทนเป็นค่าจ้าง ซึ่งจะมีการเมืองท้องถิ่นและระดับชาติเข้ามาแทรกและบีบบังคับมาก การปลูกฝังเป็นวัฒนธรรมต่อชุมชนในสังคมตามเจตนารมณ์และทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

2. พัฒนาระบบการพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากร วัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว คือ จะต้องมีการมีเป้าหมายในการทำงานและแผนการที่จะบรรลุในการกิจที่ตั้งไว้ เพื่อเป็นแรงผลักดันให้การพัฒนาวัฒนธรรมส่งต่อถึงรุ่นสู่รุ่นเพื่อความต่อเนื่องและยั่งยืนตามเจตนารมณ์ของประชาชนให้การสนับสนุนในเรื่องงบประมาณเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้ามาบริหารจัดการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้เห็นเป็นรูปธรรม แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมด้านนโยบายการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวทำงานตามแผนนโยบายที่ได้วางไว้ ดำเนินการจัดการทรัพยากรพัฒนาวัฒนธรรม ชุมชนและส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ เพื่อให้เห็นความสงบเรียบร้อยภายในชุมชนของตนเอง ผู้นำชุมชนสังคมจะต้องเข้ามาจัดการโดยด่วนเพราะปล่อยไว้นานอาจเป็นผลเสียต่อชุมชนโดยภาพรวมได้ ดำเนินการจัดการทรัพยากรพัฒนาวัฒนธรรมชุมชนและส่งเสริมการท่องเที่ยวตามระยะเวลาเหมาะสมได้ตามวัตถุประสงค์ที่ปรารถนา ผู้นำควรเปิดใจให้กว้างเป็นบุคคลที่พร้อมรับมือได้ทุกสถานการณ์ มีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม การจัดการทรัพยากรและดำเนินการอนุรักษ์ วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนาการท่องเที่ยว คือ การบูรณาการนำเอาองค์ความรู้ทางขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นอันเป็นจุดแข็งของสังคมไทยในตำบลภูเขาทอง ต่อการผลักดันให้ประชาชนมีความสนใจที่อยากเห็นการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง บทบาทของสถาบันทางการศึกษาซึ่งอยู่กับหลักสูตรการเรียนรู้ที่ผนวกกับหลักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การออกเสียงประชามติ เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้จากสื่อวิทยุเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากร และดำเนินการอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นและพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อผลักดันจากบุคคลอื่น การกำหนดค่านิยม ทัศนคติทางพุทธศาสตร์ การกระตุ้นผ่านทางหน่วยงานคณะกรรมการการ

ท่องเที่ยวประจำจังหวัด และหน่วยงานของรัฐ เสริมสร้างเครือข่ายและสร้างความร่วมมือระหว่างเครือข่ายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ เป็นกิจกรรมที่เผยแพร่ทั่วไปและเป็นการทำหน้าที่ทั้งหลายของระบบการเมืองมีกระบวนการที่เสริมสร้างให้ประชาชนมีความเข้าใจและรู้ถึงสังคมชุมชนเกี่ยวข้องกับการอยู่ร่วมกันในระบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มีวัฒนธรรมเดียวกันมีการสร้างโครงข่ายผลประโยชน์ที่เป็นกิจกรรมของชุมชนในหมู่บ้าน ผ่านการสื่อสารของผู้นำท้องถิ่นที่ควรจะเป็น

3. เสนอแนวทางการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน กระบวนการสร้างแนวทางการพัฒนาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมไทย เป็นการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันเชิงพาณิชย์สามารถสร้างคุณค่าทางสังคมและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นการสร้างค่านิยมให้กับผู้คนที่มาท่องเที่ยวเกิดความภาคภูมิใจ จิตสำนึกที่ดีงามทางศิลปะและวัฒนธรรม สืบสานประเพณีที่ท้องถิ่นมาตรการในการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ มาตรการการสนับสนุนศักยภาพชุมชนสนับสนุนการพัฒนาทักษะการฝึกอบรมในการประกอบอาชีพ เพื่อบริการท่องเที่ยวให้กับคนในชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมคนในชุมชนให้เกิดการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ มาตรการการให้เกียรติประชาชนในชุมชนส่งเสริมผู้ประกอบการในท้องถิ่น ด้วยการสนับสนุนผลิตภัณฑ์และบริการตามหลักการคำที่เป็นธรรมและยั่งยืน ที่สะท้อนถึงธรรมชาติและวัฒนธรรมของพื้นที่ การฝึกอบรมและความก้าวหน้าสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนารูปแบบวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คือ ส่งเสริมสนับสนุนศาสนทายาทสืบสานและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ภายใต้งบทุนส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้หน่วยงานภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องและภาคเอกชนตลอดจนประชาชนเข้าร่วมกิจกรรม ได้ร่วมสืบสานรักษาต่อยอด วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการพัฒนารูปแบบวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มีบทบาทการเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว คือ เสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาพื้นที่เชิงสร้างสรรค์การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวครอบคลุมทุกคนภายในชุมชน การก่อตั้งเครือข่ายชุมชน มีความพยายามในการสร้างกลุ่มให้เกิดขึ้นภายในชุมชน ดำเนินกิจกรรมที่หลากหลายออกไปเช่น กลุ่มราษฎรรักป่าและกลุ่มเยาวชนเป็นต้นมีการประชาสัมพันธ์การพัฒนาบทบาทการเสริมสร้างเครือข่ายพื้นที่เชิงสร้างสรรค์การประชุมที่เน้นความสุจริตในหน่วยงานเป็น

สำคัญ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดกิจกรรมการประชุมเครือข่ายสภาวัฒนธรรมจังหวัด
ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- ประไพ กรายแก้ว และคณะ, (2564) “การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนของบ้านสวน
กล้วย ตำบลบ้านล้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี”,วารสารมหาจุฬา
นาครทรรศน์, ปีที่ 8 ฉบับที่ 9 (กันยายน) 2564
- งานนโยบายและแผน สำนักงานปลัด, (2561) แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-2565) องค์การ
บริหารส่วนตำบลภูเขาทอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2561.
(อัดสำเนา)
- พระครูปลัดสุวัฒนพุทธิคุณ, (2561) การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอเนินมะปราง
จังหวัดพิษณุโลก, รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย.
- อดุลย์ หลานวงศ์, และคณะ, (2561) “ฮูปแต้มอีสาน : การจัดการของชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวทาง
พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรม”, รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอุดมปิฎก, และคณะ, (2561) “การพัฒนาระบบและศักยภาพภูมิสารสนเทศศาสตร์เพื่อการ
ท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรธานี”, รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ : มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.